

Svenska Postkodlotteriet AB:s remissvar på utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om ett nytt penningssystem.

1. Synpunkter på hur de mål som ställts upp i regeringsprogrammet har uppnåtts

Svenska Postkodlotteriet AB anser att det är en brist att finansieringen av civilsamhället inte berörs i målen som ställts upp för regeringsprogrammet eller av propositionen. Det är en integrerad och betydelsefull del av hur regelverk och strukturer rörande spel normalt sett byggs upp. Att lotteriöverskott används till att finansiera civilsamhället är en traditionell och institutionaliserad konstruktion och ändringar i reglering och föreskrifter har stor påverkan på den ideella sektorns organisationer och verksamheter. I en tid med stora utmaningar och behov bör det vara högt prioriterat att förbättra förutsättningarna och öka möjligheterna för civilsamhällets långsiktiga finansiering. Detta regeringsprogram missar denna möjlighet och brister således i helhetsperspektiv.

I stället verkar regeringen gå i motsatt riktning. Tidigare i år ändrades fördelningen av det årliga överskottet från statliga Veikkaus Oy och istället för att dela ut överskottet direkt till aktuella organisationer så går pengarna in i statsbudgeten och blir föremål för budgetförhandlingar. Detta har redan inneburit stora nedskärningar i de medel som betalats ut till civilsamhället. I en del sektorer har finansieringen minskat med en tredjedel och i vissa sektorer dragits undan helt. I detta läge, då civilsamhället varnar för stora konsekvenser för verksamheterna, förefaller det obegripligt att regeringsprogrammet inte omfattar analys, mål och förslag rörande hur civilsamhället ska kunna erhålla en stabil och långsiktig finansiering via trygga, gröna spel.

Ett av målen i regeringsprogrammet är att förebygga och minska de hälsomässiga, ekonomiska och sociala skadeverkningarna som spelandet orsakar. Förslagen i propositionen svarar i viss utsträckning upp mot denna goda ambition. Svenska Postkodlotteriet AB menar dock att författningshelheten brister i det övergripande syftet då marknaden endast öppnas upp för högriskspel. I ett sådant system finns det en risk för att högriskspelen blir mer lättillgängliga än lågriskspel vilket kan leda till att målet att minska de hälsomässiga, ekonomiska och sociala skadeverkningarna motverkas och blir svårare att uppnå.

2. De huvudsakliga konsekvenserna

Svenska Postkodlotteriet AB anser att ett väl fungerande spelarskydd och omsorgsplikt är av avgörande vikt för hur en spelmarknad bör utformas. En väl genomtänkt och strikt spellagstiftning är en garant mot skadligt spelande och de konsekvenser av problemspelande som kan uppstå för samhälle och individ.

I detta sammanhang vill vi belysa det bakvända i att förslaget endast öppnar för nätkasinon och farliga spel. Att tillhandahålla gröna penningspel såsom lotterier är fortfarande förbehållet det statliga monopolet. Dessa långsamma, trygga spel bidrar inte till spelproblematik och är en mycket betydande finansieringskälla för civilsamhället. Att inte släppa in lågriskspel på en reglerad marknad kan snarare ha en oönskad konsekvens då lotterisektorn riskerar att bli mindre i proportion till övriga spelmarknaden. Det finns en risk att snabba och farliga spel blir många fler, får större synlighet och framstår som mer lättillgängliga. Att bibehålla monopolet kan alltså få motsatta konsekvenser till de mål som ställts upp i regeringsprogrammet och leda till ökad ohälsa och sämre konsumentskydd.

Att regeringsprogrammet inte tagit hänsyn till lotteriernas roll i finansieringen av civilsamhället kommer att få stora konsekvenser för utvecklingen av de ideella organisationerna och det finska civilsamhället. Svenska Postkodlotteriet är Sveriges största privata givare till ideell sektor och delar ut en miljard SEK årligen till svenska civilsamhällesorganisationer. Postcode Lottery Group är en av världens största privata givare och har sedan starten delat ut 13,5 miljarder euro till ideella organisationer och projekt i Europa och internationellt. Den kraft, kompetens och organisation för insamling som allmännyttiga lotterier kan erbjuda är inte försumbar. Det är mycket olyckligt att propositionen inte omfattar denna möjlighet att stärka civilsamhället.

3. Övriga eventuella synpunkter och kommentarer om utkastet till proposition

Utkastet berör väldigt kort det statliga monopolet och konstaterar att regeringsprogrammet inte omfattat frågan om rätten att ordna penningspel för allmännyttiga organisationer (s 143). Några mycket kortfattade resonemang rörande konsekvenser att en sådan förändring förekommer i utkastet (se s 144). Svenska Postkodlotteriet AB har lång erfarenhet av att verka på en strikt reglerad marknad. Det första lotteriet i Postcode Lottery Group startade 1989 i Nederländerna och finns förutom i Sverige också i Storbritannien, Tyskland och Norge. Vi har därmed länge följt utvecklingen av spelmarknaden i Europa och vill understryka att alla eventuella farhågor som nämns i sammanhanget framgångsrikt har hanterats i andra nordiska och europeiska länder. Lösningarna är anpassade efter nationell lagstiftning men det finns många föregångsexempel, praxis, lagstiftning och utfall av omregleringar att dra

lärdom från. Frågan om tillsyn och ansvarsfördelning mellan myndigheter har också fungerat mycket väl i de olika länderna. Mot bakgrund av detta ser Svenska Postkodlotteriet AB att möjligheten för allmännyttiga organisationer att tillhandahålla varulotterier är en reglering som går att bygga vidare på. Det förefaller inte på något sätt omöjligt att hitta en lösning som tillåter penningspel för allmännyttiga ändamål i kombination med varuvinster, om det är önskvärt. Det finns otaliga exempel på sådana lösningar i grannländerna.

Europeiska länder som har en reglerad marknad för välgörenhetslotterier har en juridisk konstruktion med skatteundantag/skattelättnader och/eller ensamrätt för aktörer som tillhandahåller spel där hela överskottet går till allmännyttiga ändamål. EU-kommissionen har hittills inte underkänt någon sådan struktur. Där det funnits frågetecken har EU-kommissionen i samförstånd med det aktuella medlemslandet hittat en lösning för att allmännyttiga lotterier ska kunna verka. Det är inte ett hinder i sig att dessa regler anses utgöra statsstöd så länge de inte strider mot EU:s konkurrensregler.

I dagsläget kan de europeiska välgörenhetslotterierna dela ut ca 10 miljarder euro årligen till ideella organisationer och projekt. Forskning visar att de statliga lotterierna inte får minskade inkomster vid omregleringarna utan att de allmännyttiga lotterierna kompletterar utbudet samtidigt som civilsamhället får tillgång till långsiktig och stabil finansiering, dessutom utan att det orsakar något ökat spelberoende. Det kostar inte staten något utan handlar enbart om att ändra en regel som tillåter verksamheten. En sådan åtgärd skulle sannolikt också, som ovan nämnt, bidra till uppfyllnad av de mål som regeringsprogrammet ställt upp om att förebygga hälsomässiga ekonomiska och sociala skadeverkningar av spel. Aktörerna har också ett stort samhällsengagemang och kan bidra i utformningen av effektiva spelansvarsåtgärder, och skulle på det sättet kunna inspirera övriga aktörer i branschen att utveckla omsorg och spelarskydd.

Det pågår just nu ett strategiarbete på justitiedepartementet rörande hur civilsamhällets förutsättningar för privat finansiering ska kunna öka (CSO Strategy 2023–2027). Vi vill understryka vikten av att frågan om allmännyttiga lotteriers möjlighet att tillhandahålla penningspel bereds inom ramen för detta arbete. Det är en lågt hängande frukt i sammanhanget och skulle innebära en oöverträffad möjlighet för det finska civilsamhället att erhålla mycket betydande finansiering för viktiga verksamheter. Vi vill uppmana regeringen att inte ännu en gång missa denna chans.

Kontaktuppgifter

lotterikontoret@postkodlotteriet.se

16 augusti 2024

marie.wilen@postkodlotteriet.se